

litin kunta / kaavoitus

Viite: Lausuntopyyntö 12.6.2026

Asia: Kotiranta aurinkovoiman OYK osallistumis- ja arviointisuunnitelma, litti

Kaavahankkeen tavoitteena on mahdollistaa aurinkovoimalan ja siihen liittyvien paneelikenttien, huoltoteiden ja sähköaseman sekä akkuvaraston rakentaminen laatimalla AKL 44 §:n mukainen oikeusvaikutteinen osayleiskaava, jota voidaan käyttää suoraan aurinkoenergian tuotantolaitoksen rakentamisluvan myöntämisen perusteena. Suunnittelualue sijaitsee Kotirannan alueella, noin 7,5 kilometriä litin keskustasta lounaaseen, sijoittuen Sääksjärven kaakkoispuolisille peltoalueille. Kaavoitettavan alueen pinta-ala on noin 100 hehtaaria, joista aurinkovoimalan käyttöön tulevia alueita noin 75 hehtaaria.

Lahten museot/ Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo lausuu 4.6.2026 päivätystä osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydettyä lausuntonaan seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnitelma-alueelta ei tunneta muinaismuistolain (295/1963) suojaamia kiinteitä muinaisjäännöksiä tai muitakaan suojelua edellyttäviä kohteita. Alueelta ei myöskään ole tehty ilmoituksia esinelöydöistä. Tiedot alueen muinaisjäännöksistä ovat kuitenkin vanhentuneet, sillä suunnitelma-alue on edellisen kerran ollut osa arkeologisen inventoinnin kohdealuetta vuonna 2008 suoritetun litin kunnan historiallisen ajan muinaisjäännösten inventoinnin yhteydessä (*K. Vuoristo 2008: litin historiallisen ajan muinaisjäännösten inventointi*). Tämän jälkeen tietämys Päijät-Hämeen esihistoriasta ja historiasta, erityisesti rautakaudesta, on lisääntynyt merkittävästi. Sijaintinsa ja topografiansa perusteella aluetta voidaan pitää potentiaalisena ennestään tuntemattomien muinaisjäännösten kannalta. Toisaalta alueen (nykyisin peltoa) maaperä koostuu GTK:n ylläpitämän Maankamara-karttapalvelun mukaan valtaosin savesta, mikä lähtökohtaisesti vähentää alueen potentiaalia erityisesti esihistoriallisten, mutta myös historiallisen ajan muinaisjäännösten osalta. Edellä esitetyn perusteella ja erityisesti huomioiden, että alueen maankäyttö tulee olennaisesti muuttumaan, museo katsoo, että suunnitelma-alue on syytä tarkastaa arkeologin toimesta. Tämä on todettu myös osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa (s. 14/18).

Arkeologisen inventoinnin voi tilata valitsemaltaan arkeologian alan toimijalta. Luettelo arkeologian alan konsulteista on saatavilla Museoviraston internetsivuilla kohdassa *Arkeologisten kenttätöiden tilaaminen*. Inventoinnin tulee täyttää Museoviraston määrittämät laatuvaatimukset niin kenttätöiden,

dokumentoinnin kuin raportoinninkin osalta. Valmis inventointiraportti on toimitettava alueelliselle vastuumuseolle arvioitavaksi viipymättä sen valmistuttua.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on tunnistettu kaava-alueen sijoittuminen maakunnalliselle arvoalueelle. Suunnittelualue sijoittuu Kymenlaakson vaihemaakuntakaavassa (2009) maakunnallisesti merkittävälle kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeälle alueelle. Merkinnällä on osoitettu kulttuuriympäristön ja maiseman vaalimisen kannalta maakunnallisesti merkittävät alueet. Alueilla, joille on aluevarausmerkinnällä osoitettu käyttötarkoitus, ensisijaisen maankäyttömuodon määrittelee aluevarausmerkintä. Suunnittelumääräyksen mukaan *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuriympäristön ominaispiirteiden vaaliminen ja turvattava merkittävien maisema- ja kulttuuriarvojen säilyminen. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on sovittava yhteen maankäytön ja maisema- ja kulttuuriarvojen vaatimukset.*

Parhaillaan uudistettavana olevaa Päijät-Hämeen maakuntakaavaa 2060 varten toteutetussa kulttuuriympäristöselvityksessä Kotirannan kaava-alue sijoittuu maakunnallisesti arvokkaalle rakennetun kulttuuriympäristön alueelle kohdenimellä *Perheniemi ja Sääksjärvi*. (MARY 2024). Valmisteluvaiheen kaavakartalle on rasteroinnilla osoitettu maakunnallisesti arvokas maisema-alue tai rakennettu kulttuuriympäristö. Päijät-Hämeen maakuntakaavan 2060 luonnoksen yleisissä määräyksissä *aurinkovoiman tuotantoalueiden suunnittelussa on otettava huomioon kulttuuri-, maisema-, virkistysarvoihin, luonnon monimuotoisuuteen sekä olemassa oleviin elinkeinoihin ja asutukseen kohdistuvat vaikutukset. Laajat aurinkovoima-alueet on sijoitettava ensisijaisesti metsäisten alueiden ulkopuolelle. Arvokkaiden luontoalueiden ja ekologisten yhteyksien pirstomista tulee välttää. Aurinkoenergian tuotantoalueiden suunnittelussa ja toteutuksessa on varmistuttava siitä, ettei se aiheuta haitallisia vesistövaikutuksia tai häiriövaikutuksia sensori- ja tietoliikennejärjestelmille. Aurinkovoima-alueiden yhteyteen voidaan sijoittaa energiantuotannon ja -varastoinnin järjestelmiä ja rakenteita yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja vaikutusten arviointiin perustuen.*

Alueen arvojen kuvauksen mukaan *Keskiaikaisperäiset Perheniemi ja Sääksjärvi ovat säilyttäneet agraarin luonteensa. Kylissä säilyneet kartanoiden ja tilakeskusten rakennukset sekä koulut ja seuratalo muodostavat 1800- ja 1900-lukujen eri vuosikymmenten ominaispiirteitä empirestä klassismiin ilmentävän monikerroksisen kulttuuriympäristön. Toiminnallisesti moninainen rakennuskanta pihapiireineen ja maisemallisesti huomattavine laajoine tasaisine peltoaukeineen kertoo todistusvoimaisesti litin kunnan asutuksen ja elinkeinorakenteen kehityksestä.*

Kymenlaakson valtakunnallisesti ja maakunnallisesti arvokkaiden maaseudun maisema-alueiden päivitysinventoinnissa (2013–2014) *Sääskjärven kulttuurimaisema* sekä *Perheniemen kartano ja kulttuurimaisema* on osoitettu maakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan kaavatyötä varten laaditaan erillinen maisemaselvitys. Selvityksessä tulee kuvata maiseman nykytila ja kaavan toteuttamisen vaikutukset tulee sanallisen kuvauksen lisäksi esittää havainnekuvin. Maisemaselvitykseen tai kaavaselostukseen tulee selvittää hankealueella ja sen vaikutusalueella oleva rakennuskanta sanallisesti ja valokuvin, sekä siihen kohdistuvat vaikutukset.

Museolla ei ole Kotirannan aurinkovoiman osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan muuta huomautettavaa rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman suojelun osalta.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

kokoelmapäällikkö Sari Kainulainen

arkeologi Esko Tikkala

rakennustutkija Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Lupa- ja valvontavirasto